



# ЯК ГРОМАДИ ГОТОВІ НА ПРАКТИЦІ: АНАЛІЗ МІСЦЕВОГО ДОСВІДУ ДЛЯ МАЙБУТЬОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ



© Євгеній Хаустов/  
Координаційний гумантарний  
центр, Донецька область, 2026,

**БЕРЕЗЕНЬ 2026**

Ознайомтеся з повним аналізом звіту та скористайтеся інтерактивними панелями даних, відсканувавши QR-код нижче або відвідавши Nonviolent Peaceforce: Community Preparedness [www.nonviolentpeaceforce.org/community-preparedness/](http://www.nonviolentpeaceforce.org/community-preparedness/)



**Nonviolent Peaceforce (NP)** – міжнародна неурядова організація, що застосовує підходи беззбройного цивільного захисту (UCP) для збереження життя людей у зонах конфлікту. Наша місія – захищати цивільне населення ненасильницькими методами, розбудовувати мир разом із місцевими громадами та сприяти ширшому впровадженню підходів ненасильницького захисту задля збереження людського життя, безпеки й гідності.



Schweizerische Eidgenossenschaft  
Confédération suisse  
Confederazione Svizzera  
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development  
and Cooperation SDC



# ГОТОВНІСТЬ ГРОМАД: УКРАЇНА

У суспільному дискурсі в Україні дедалі частіше з'являються припущення щодо ймовірності припинення вогню. Підтримка України з боку США вже не сприймається як «даність» — натомість посилюються заклики до якнайшвидшого мирного врегулювання, часто без належного врахування його фактичних чи етичних «витрат», а також наслідків для майбутнього України. Попри ці зміни в публічних обговореннях, спостерігається обмежена кількість активних дій для аналізу можливого впливу та розробки планів дій на випадок непередбачених обставин, які дозволили б завчасно реагувати на потенційні потреби.

У відповідь на це НР Україна ініціювала локалізоване дослідження «Готовність і майбутнє громад». Воно розглядає ключові питання сьогодення та майбутнього — зокрема існуючі напруження в громадах та перешкоди для постконфліктного переходу — у контексті можливого припинення вогню. Це дозволяє визначити актуальні виклики та окреслити майбутні бар'єри, які можуть виникнути, якщо припинення вогню буде впроваджене без урахування позицій місцевих громад.

Аналіз і супровідна інтерактивна панель даних регулярно оновлюватимуться, щоб відображати зміну поглядів цивільного населення в умовах нестабільної ситуації. Ці матеріали мають на меті інформувати зацікавлені сторони про поточний рівень готовності громад та визначати сфери, де ризики, напруження або прогалини можна зменшити через інклюзивні заходи, що базуються на доказах.

## **Методологія**

Загалом у межах оцінювання було проведено 130 інтерв'ю з ключовими респондентами у 5 областях та 30 громадах. Серед респондентів 104 були жінками (переважно віком 31–50 років), а 26 — чоловіками тієї ж вікової групи. 69% становили представники приймаючих громад, 18% — внутрішньо переміщені особи, а 13% — особи, які повернулися до місць проживання.

50% респондентів або були пов'язані з військовою службою (зокрема ветерани), або мали членів родини, які наразі проходять військову службу, перебувають у полоні або загинули під час бойових дій. Решта 47% не мали поточного зв'язку з військовою або ветеранською спільнотою.

## **Обмеження**

На збір даних вплинули операційні обмеження. Регіональні контекстні відмінності, обмежений доступ до окремих територій та мінлива безпекова ситуація (зокрема в Харківській і Донецькій областях) звузили можливості залучення окремих груп населення, зокрема цивільних зі статусом ветеранів. Крім того, через загострення бойових дій та пов'язані з цим обмеження мобільності, 75–85% респондентів становили жінки, що може впливати на репрезентативність отриманих даних. Також спостерігаються незначні відмінності у даних по областях, що частково обмежує можливості порівняльного аналізу.

Оскільки дослідження має характер гуманітарного оцінювання, а не академічного дослідження, його основною метою було зібрання широкого спектра якісних даних для інформування програмної діяльності та адвокації, а не отримання статистично репрезентативних результатів.

# КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- **Сприйняття безпекової ситуації погіршується на національному рівні, хоча зберігаються регіональні відмінності.** 62% респондентів зазначили, що безпекова ситуація погіршується. У східних регіонах майже відсутнє сприйняття покращення — 0% у Донецькій області та менше ніж 3% у Харківській. Південні регіони демонструють дещо більш позитивні оцінки (21% у Миколаївській області, 9% в Одеській), тоді як у Херсонській області зафіксовано найвищу частку тих, хто відзначає покращення (46%).
- **Очікування населення щодо припинення вогню є низькими та тісно пов'язані з місцевою безпековою ситуацією.** Більшість респондентів вважають малоімовірним припинення вогню протягом наступних шести місяців, а 22% зазначили, що навіть не можуть уявити такий сценарій. Респонденти, які відзначали покращення місцевої безпекової ситуації, також частіше вважали припинення вогню можливим, що свідчить про те, що оптимізм щодо політичних процесів значною мірою залежить від локальної безпекової ситуації.
- **Нагальні потреби зміщуються у бік поєднання гуманітарних, економічних та психосоціальних пріоритетів.** По всій Україні найчастіше згадуваними поточними потребами є безпека (24%), житло та інфраструктура (17%), а також засоби до існування та зайнятість (17%). Респонденти також підкреслювали важливість психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (МНПСС), а також ініціатив із примирення, що свідчить про зростання занепокоєння громад не лише матеріальним відновленням, а й довгостроковою соціальною та психологічною стабільністю.
- **Напруга в громадах є поширеним явищем і часто пов'язана з конкуренцією за обмежені ресурси.** 60% респондентів повідомили про наявність існуючої напруги, найчастіше — через конкуренцію за ресурси (18%), політичні або етнічні розбіжності (17%), недовіру між владою та цивільним населенням (14%), а також напруженість між внутрішньо переміщеними особами та приймаючими громадами (9%). Ця динаміка свідчить, що доступ до житла та можливості працевлаштування будуть ключовими викликами раннього етапу відновлення, оскільки дефіцит у цих сферах може посилювати напруженість між приймаючими громадами, ВПО та тими, хто повертається.
- **Динаміка повернення тісно пов'язана з безпекою, житлом та економічною стабільністю.** Респонденти визначили гарантії безпеки, відновлену інфраструктуру та можливості працевлаштування як найважливіші умови гідного повернення переміщеного населення. Хоча багато хто висловлював довіру до спроможності обласних адміністрацій управляти процесами відновлення, респонденти загалом визнавали, що ключові обмеження — зокрема безпекові та економічні гарантії — залишаються зовнішніми факторами.
- **Зусилля з відновлення обмежуються невизначеністю щодо майбутніх безпекових домовленостей.** Багато респондентів висловлювали сумніви щодо стійкості можливого припинення вогню, що сприяє обережності щодо довгострокових інвестицій, зокрема у відбудову. Така невизначеність може уповільнювати процеси відновлення, оскільки місцева влада може не надавати пріоритет відбудові, побоюючись, що відновлення бойових дій зведе результати нанівець.
- **Соціальна згуртованість і діалог матимуть ключове значення для довгострокового відновлення та реінтеграції.** Значна частка респондентів підкреслила потребу в ініціативах із громадського діалогу та примирення для відновлення довіри між різними групами населення та підтримки сталого процесу реінтеграції переміщених осіб.

# ПРОГРАМНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

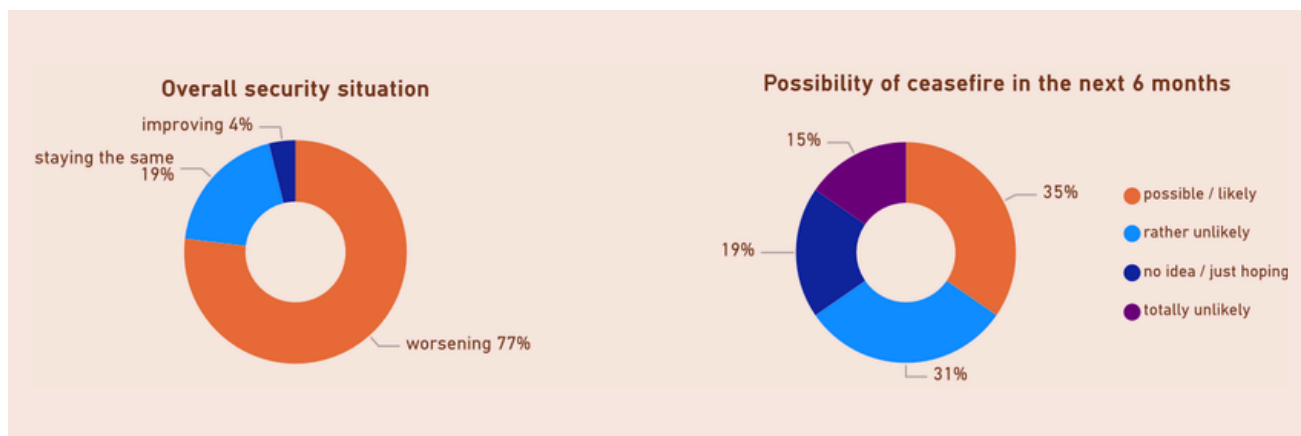
- **Підтримка сценарного планування через довірених представників громадянського суспільства.** Попри збереження невизначеності щодо результатів переговорів на високому рівні, громадські організації, неурядові організації та міжнародні неурядові організації мають потенціал для підготовки громад до різних можливих сценаріїв майбутнього. Посилення їхньої спроможності до завчасного планування може допомогти громадам краще передбачати можливі зміни та зменшувати рівень невизначеності. Як довірені посередники, громадські організації також можуть відігравати важливу роль у комунікації чутливих політичних рішень, зокрема щодо евакуації, тим самим сприяючи зміцненню довіри між цивільним населенням і органами влади.
- **Сприяти підвищенню обізнаності та готовності громад щодо припинення вогню.** Досвід Мінських домовленостей свідчить про те, що під час впровадження режиму припинення вогню можуть виникати непорозуміння щодо механізмів моніторингу, функцій і повноважень гуманітарних організацій. Інформування на рівні громад щодо динаміки припинення вогню — зокрема ролей, відповідальності та процесів моніторингу — може допомогти зменшити поширення дезінформації про те, що саме означає припинення вогню, та посилити рівень готовності. Такі заходи мають передбачати залучення як організацій громадянського суспільства, так і місцевих громад, включно з органами місцевої влади, щоб забезпечити широке розуміння цих процесів і розпочинатися до досягнення будь-якої домовленості про припинення бойових дій.
- **Створити консультативні платформи на рівні областей для врахування поглядів на місцевому рівні.** Попри те, що обговорення припинення вогню відбуваються переважно на національному та міжнародному рівнях, місцеві погляди залишаються критично важливими для формування стійких домовленостей. Створення консультативних груп з питань припинення вогню на рівні областей може стати платформою для взаємодії між цивільним населенням, місцевою владою та представниками громад, а також для обміну інформацією про місцеві потреби й виклики. Такі платформи (за підтримки донорів і за сприяння неурядових організацій) можуть допомогти забезпечити врахування реалій, з якими стикаються громади, у майбутніх домовленостях, а також посилити суспільну підтримку потенційних процесів врегулювання.
- **Фінансування у сфері гуманітарної допомоги має також сприяти розбудові миру в умовах кризи.** Попри збереження гострої надзвичайної ситуації, важливо інтегрувати компоненти соціальної згуртованості та діалогу в поточні програми допомоги, щоб своєчасно реагувати на наявну та зростаючу напругу всередині громад як ранні ознаки можливого загострення постконфліктної ситуації. Завчасне врахування цих факторів сприятиме більш плавному переходу до післявоєнного відновлення та зміцненню згуртованості як основи успішної трансформації суспільства після війни.

## ГОТОВНІСТЬ ГРОМАД: ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

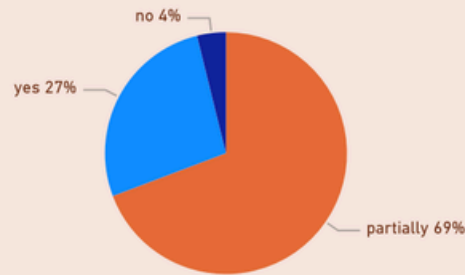
Оцінювання свідчить про помітне погіршення сприйняття безпекової ситуації в Харківській області (порівняно з даними за липень), при цьому більшість цивільного населення й надалі не вірить у можливість припинення вогню протягом наступних шести місяців. Водночас соціальна згуртованість швидко стає дедалі серйознішим викликом, що відображає посилення напруги, пов'язаної з дефіцитом ресурсів, напруженими відносинами між приймаючими громадами та внутрішньо переміщеними особами, а також політичними й етнічними розбіжностями. Попри наявну підтримку з боку неурядових організацій, результати свідчать про часткову невідповідність між наданою допомогою та найнагальнішими й такими, що змінюються, потребами громад, особливо на тлі переходу від термінової гуманітарної допомоги до довгострокової стійкості та соціальної згуртованості.

У перспективі респонденти очікують на складні та багатовимірні потреби відновлення, без переваги одного пріоритету. Гарантії безпеки, зайнятість, психічне здоров'я та психосоціальна підтримка, відновлення послуг та ініціативи з примирення розглядаються як критично важливі для сталого відновлення та гідного повернення. Хоча більшість респондентів визначають зовнішні чинники як ключові чинники майбутнього відновлення та стійкості режиму припинення вогню, значна частина також висловлює довіру до спроможності місцевих учасників залучатися до процесів відновлення.

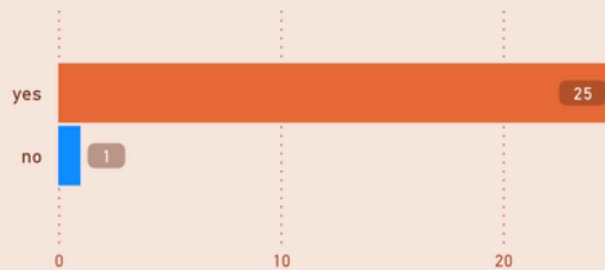
78% респондентів повідомляють про наявні конфліктні напруги (що також є зростанням порівняно з липнем), переважно політичного та етнічного характеру, а також пов'язані з доступом до ресурсів. З огляду на високий рівень наявної напруги та обмежену готовність до потенційного припинення вогню або раптових демографічних змін, результати підкреслюють простір для розробки інноваційних програмних підходів, спрямованих на реагування на довготривалі наслідки конфлікту.



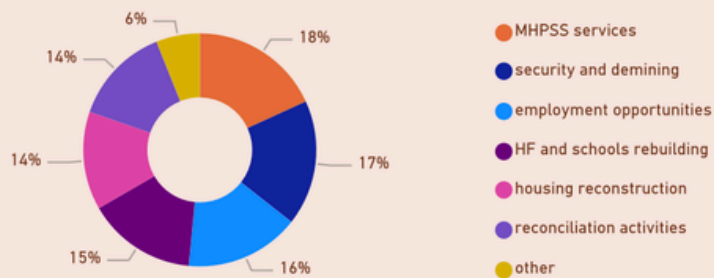
### Readiness of the community to begin recovery reconstruction



### Are there external risks that could obstruct recovery programs?

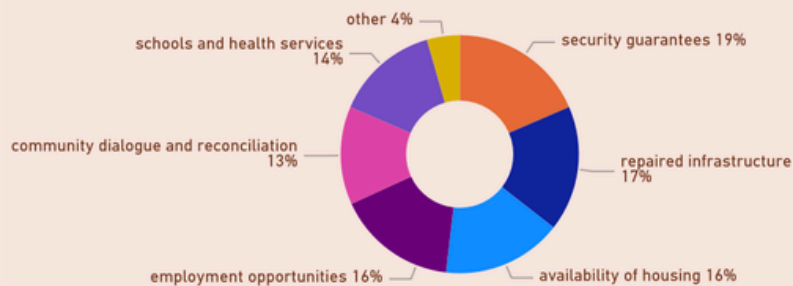


### Type of support for future recovery



*\*Other includes: support for youth, social dialogue and recovery trainings; community development grants; temporary accommodation for vulnerable people and groups; cohesion and non-violence initiatives.*

### What could encourage people to return?

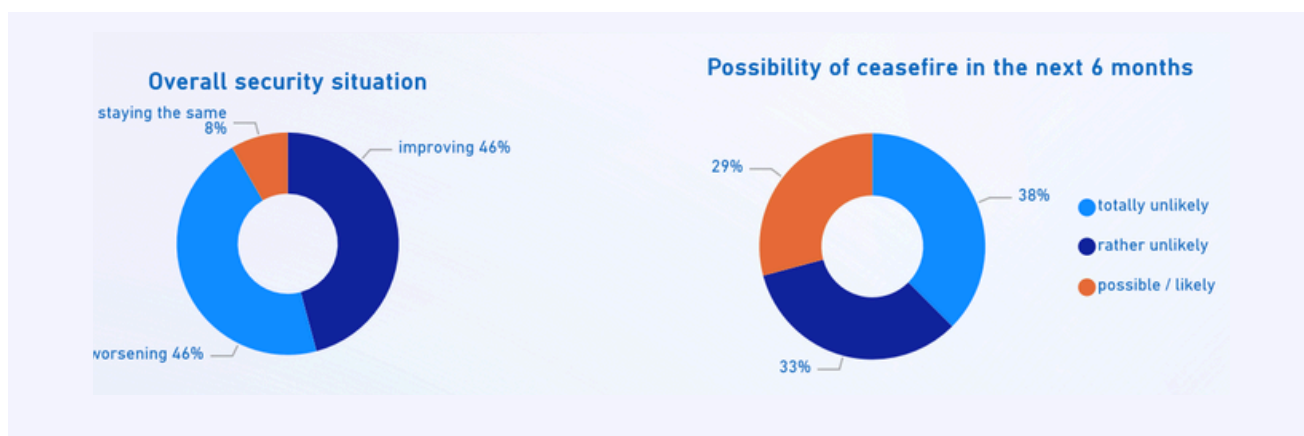


*\*Other includes: support for community development and business opportunities; cultural restoration with engagement of international organizations; financial incentives to attract medical and other specialists*

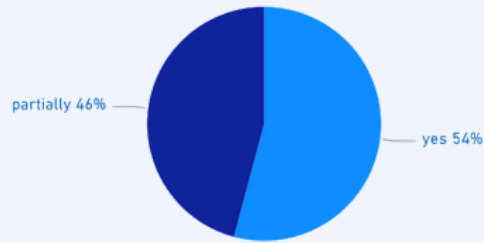
## ГОТОВНІСТЬ ГРОМАД: ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

Сприйняття безпекової ситуації в Херсонській області є помітно неоднорідним, що відображає високий рівень контекстної відмінності в межах області. Хоча безпека залишається головною проблемою (28%), за нею слідує питання до існування та житло, респонденти поділяються порівну щодо того, чи ситуація покращується або погіршується — значною мірою залежно від розташування поблизу Дніпра та зони активних бойових дій. Громади, розташовані ближче до лінії фронту, повідомляють про зростання рівня небезпеки через активність безпілотників і артилерійські обстріли, тоді як інші відзначають поступове покращення порівняно з попередніми роками та періодом окупації. Соціальна напруженість також має змішаний характер: трохи більше половини респондентів повідомляють про її наявність (переважно між приймаючими громадами та внутрішньо переміщеними особами, а також через політичні розбіжності), що вказує на вразливу, але ще цілісну соціальну тканину.

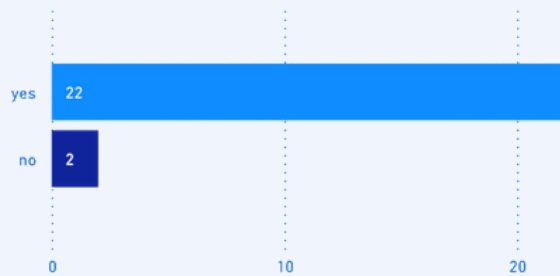
У перспективі очікування щодо відновлення є відносно прагматичними та обережно оптимістичними. Зайнятість, відбудова житла та відновлення роботи лікарень і шкіл домінують як у пріоритетах відновлення, так і серед стимулів до повернення, що свідчить про сильну локальну прив'язаність та умовну впевненість у поверненні населення за умов покращення матеріальних умов. Усі респонденти висловили принаймні часткову довіру до спроможності місцевої влади забезпечити процес відновлення, однак більшість визначила зовнішні безпекові та політичні чинники як основне обмеження. Таким чином, траєкторія розвитку Херсонської області визначається готовністю громад до відновлення, що стримується подальшою вразливістю до нестабільності на фронті та залежністю від надійних зовнішніх гарантій безпеки.



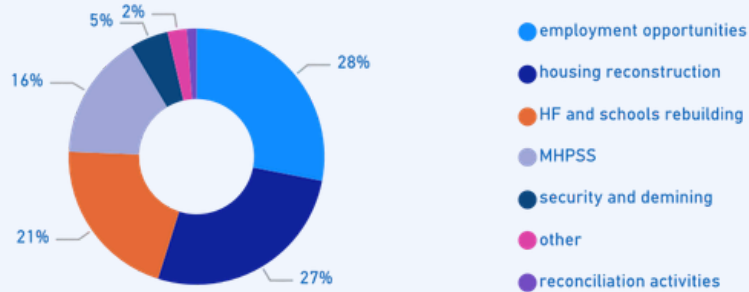
### Readiness of the community to begin recovery reconstruction



### Are there external risks that could obstruct recovery programs?

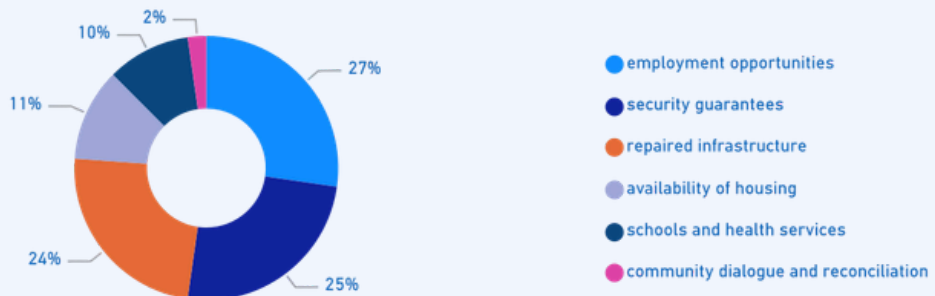


### Type of support for future recovery



*\*Other includes: increase in hromada fiscal budget, offline schooling, complete replacement of the water supply system.*

### What could encourage people to return?

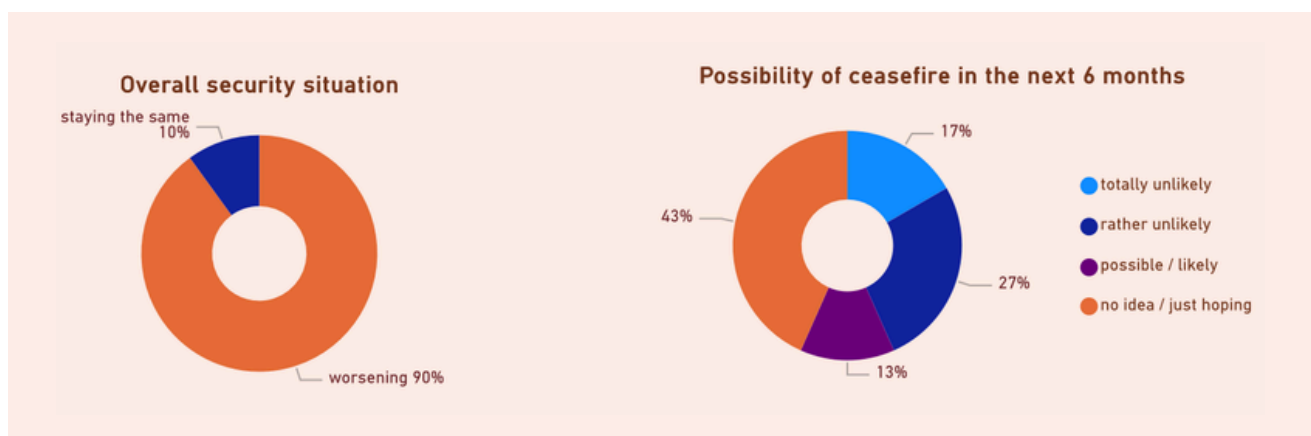


# ГОТОВНІСТЬ ГРОМАД: ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

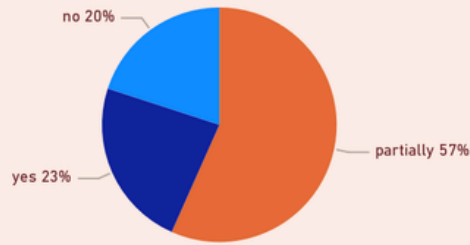
Сприйняття безпекової ситуації в Донецькій області залишається вкрай складним: 90% респондентів зазначили, що безпекова ситуація погіршилася. Переважна більшість жителів не беруться прогнозувати завершення війни та вважають імовірність припинення вогню в найближчій перспективі низькою. Безпека, засоби до існування, житло та доступ до базових послуг залишаються основними викликами. У перспективі респонденти визначають пріоритетами зайнятість, розмінування та безпеку, відбудову житла, а також програми психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, однаково підкреслюючи потребу як у фізичному захисті, так і в психосоціальній підтримці.

Більшість респондентів вважають, що область буде готова до переходу до відновлення, однак зазначають, що реальний прогрес залежить від покращення безпекової ситуації та економічних можливостей — двох чинників, які більшість розглядає як зовнішні. Близько 33% також повідомляють про наявність напруги (переважно через дефіцит ресурсів, а також між членами громад і суб'єктами, що ухвалюють рішення, а також за політичними ознаками), що є типовим для умов затяжного конфлікту. Це підкреслює потребу в посиленні підтримки засобів до існування та розвитку діалогу для запобігання загострення конфліктів.

Громади також закликають до покращення комунікації, більш інклюзивного ухвалення рішень, прозорості з боку влади та підтримки з боку нейтральних учасників процесу. Загалом респонденти залишаються мотивованими відновлювати своє життя, однак для подальшого руху вперед потребують безпеки, економічної стабільності та зміцнення соціальної згуртованості. Ці питання вже зараз можуть і мають бути враховані, підтримуючи громади у формуванні «осередків миру» навіть під час війни.



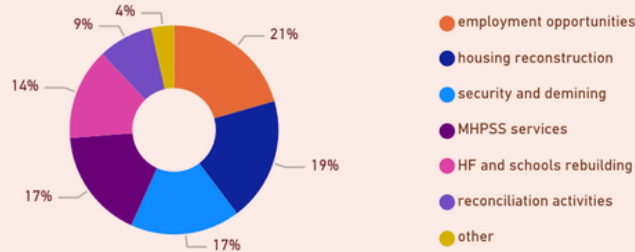
### Readiness of the community to begin recovery reconstruction



### Are there external risks that could obstruct recovery programs?

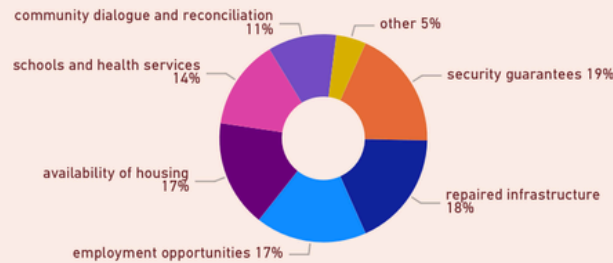


### Type of support for future recovery



*\*Other includes: economic support specifically for retired people and IDPs; establishing dialogue between different regions of Ukraine [\*South-East affected by the war / North-West remained relatively stable.\*]*

### What could encourage people to return?



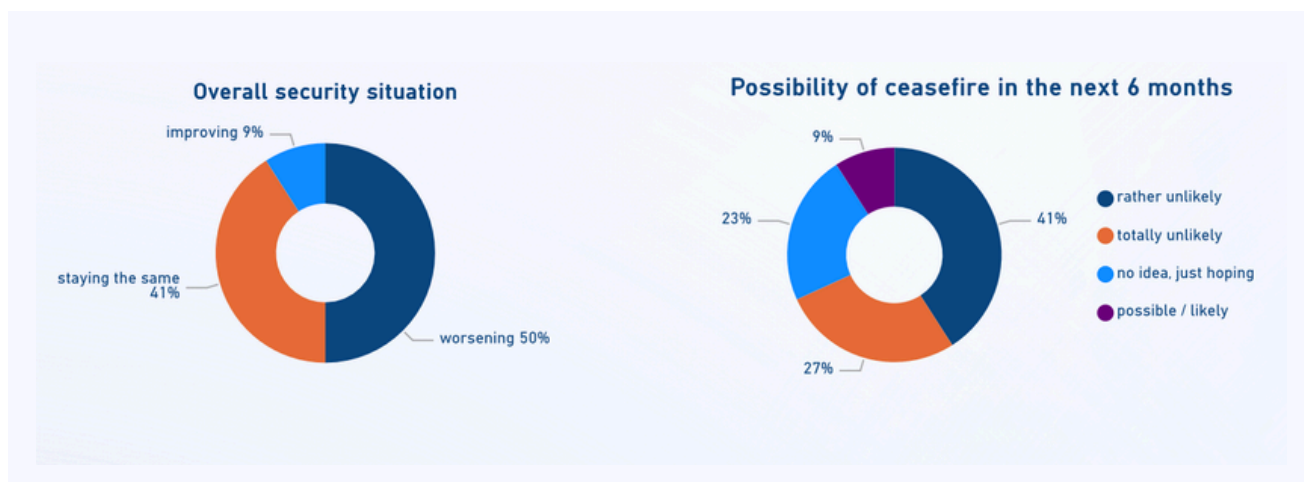
*\*Other includes: honest and transparent communication from authorities; clear and consistent dialogue with the community;*

*\*\*[Many people will never return, since they don't have a place to return to due to occupation / house destruction]*

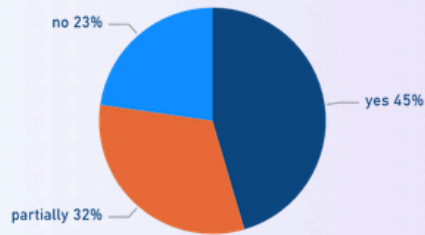
## ГОТОВНІСТЬ ГРОМАД: ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ

Сприйняття безпекової ситуації в Одеській області відображає складний контекст, який меншою мірою визначається змінами на фронті, а більшою — соціальними та економічними факторами, пов'язаними з переміщенням населення та тривалою невизначеністю. Хоча половина респондентів зазначає, що безпекова ситуація погіршується, занепокоєння виходять за межі безпосередніх загроз і включають соціальну згуртованість, тиск на житловий фонд та доступ до засобів до існування. Примітно, що Одеська область демонструє один із найвищих рівнів соціальної напруженості серед усіх оцінених областей, що переважно пов'язано з конкуренцією за ресурси, напруженими відносинами між приймаючими громадами та внутрішньо переміщеними особами, а також політичними розбіжностями. Як один із основних регіонів прийому та транзиту переміщеного населення, область стикається з особливим тиском на соціальну згуртованість, зокрема в місцях тимчасового розміщення та колективних центрах.

У перспективі респонденти визначають пріоритетами відновлення можливості працевлаштування, відбудову житла та послуги у сфері психічного здоров'я і психосоціальної підтримки, а також дедалі частіше визнають потребу в примиренні та діалозі між різними соціальними групами. Хоча багато респондентів висловлюють довіру до спроможності місцевої влади брати участь у процесах відновлення, вони також підкреслюють, що ключові чинники, такі як гарантії безпеки та економічна стабільність, перебувають поза контролем учасників. Водночас відносно скорочення гуманітарної присутності в Одеській області порівняно з прифронтними регіонами може посилювати відчуття конкуренції за ресурси та прогалин у врядуванні. У сукупності ці результати підкреслюють необхідність збалансованого підходу, що поєднує цільову економічну підтримку та відбудову зі зміцненням програм соціальної згуртованості, інклюзивними механізмами врядування та кращою координацією між громадами, органами влади та зацікавленими сторонами.



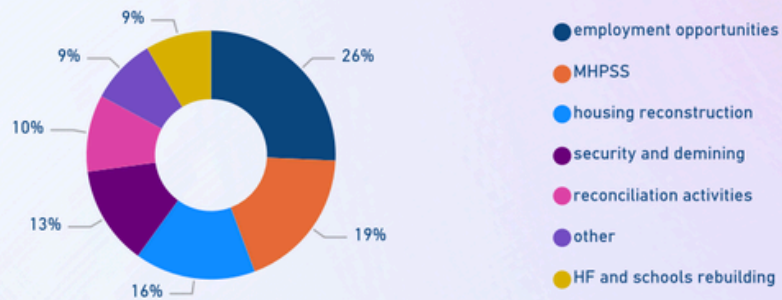
### Readiness of the community to begin recovery reconstruction



### Are there external risks that could obstruct recovery programs?

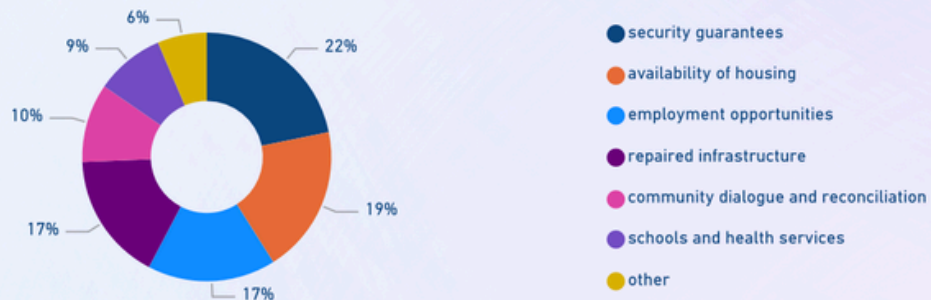


### Type of support for future recovery



\*Other includes: expanded medical and rehabilitation services; job creation through tourism; development of inclusive social spaces (accessible for elderly and PwD); attraction of investors and businesses.

### What could encourage people to return?

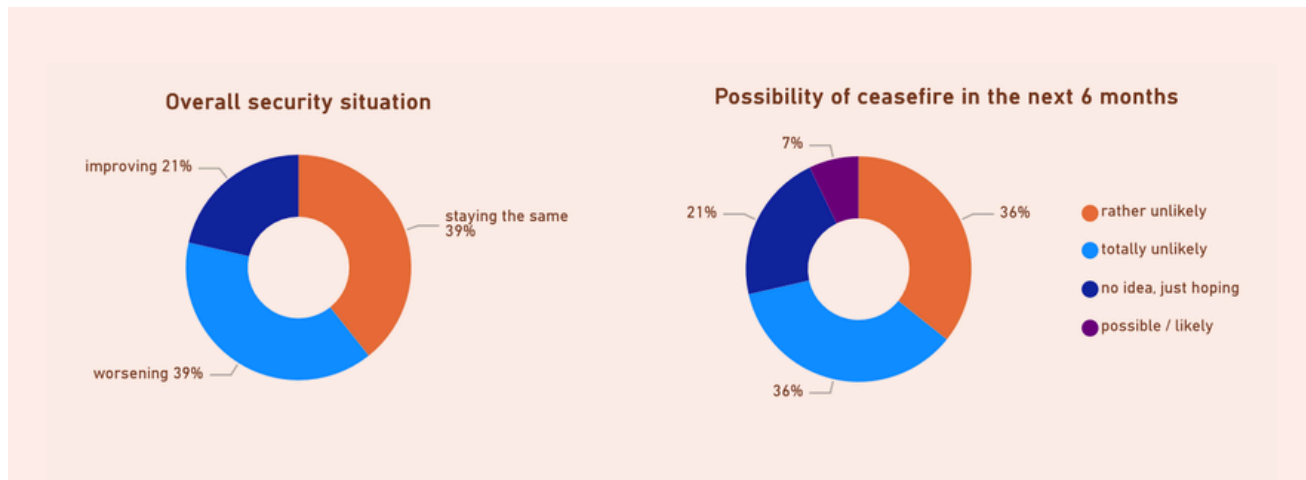


\*Other includes: financial assistance; tourism opportunities; availability of accessible and inclusive facilities.

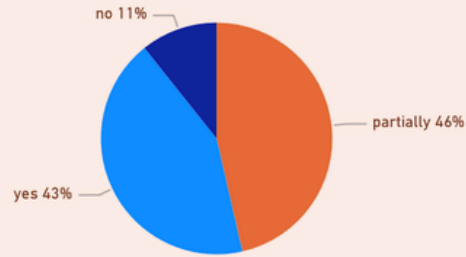
# ГОТОВНІСТЬ ГРОМАД: МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Сприйняття безпекової ситуації в Миколаївській області свідчить про збереження значних структурних та соціально-економічних викликів, попри певну стабілізацію фронтової динаміки. Найбільш нагальними проблемами, які відзначають респонденти, залишаються пошкодження житла та інфраструктури, обмежені можливості працевлаштування та наявні безпекові ризики. Область також вирізняється найбільшим відсотком осіб, які повернулися, серед усіх оцінених регіонів, що створює додатковий тиск на житловий фонд і місцеві послуги. Зокрема, люди, які повернулися повідомляють про труднощі з доступом до житла через зруйновані або недоступні домогосподарства та висловлюють занепокоєння щодо того, що програми допомоги переважно орієнтовані на внутрішньо переміщених осіб. Хоча загалом рівень напруженості не є високим, конкуренція за обмежені ресурси — передусім житло та послуги — стає ключовим джерелом соціальної напруги в громадах.

У перспективі респонденти визначають пріоритетами відновлення можливості працевлаштування, відбудову житла та відновлення роботи закладів охорони здоров'я і освіти. Порівняно з іншими оціненими областями, гарантії безпеки згадуються рідше, що свідчить про те, що багато громад розглядають відновлення інфраструктури та засобів до існування як найбільш безпосередні умови стабілізації та повернення. Респонденти висловлюють відносно високу довіру до спроможності місцевої влади та громад забезпечувати процеси відновлення. Водночас вони визнають, що ширші умови для відбудови, зокрема безпекові домовленості та економічна стабільність, значною мірою залежать від зовнішніх чинників, поза контролем місцевого рівня. Разом із тим оцінювання виявляє розрив між видами допомоги, які наразі надають неурядові організації, та потребами, що змінюються в громадах, що підкреслює можливість кращого узгодження програм гуманітарних і розвиткових організацій із новими пріоритетами відновлення.



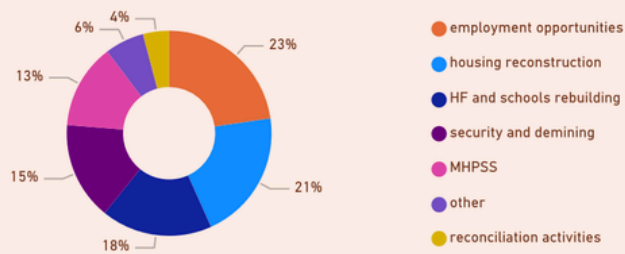
### Readiness of the community to begin recovery reconstruction



### Are there external risks that could obstruct recovery programs?

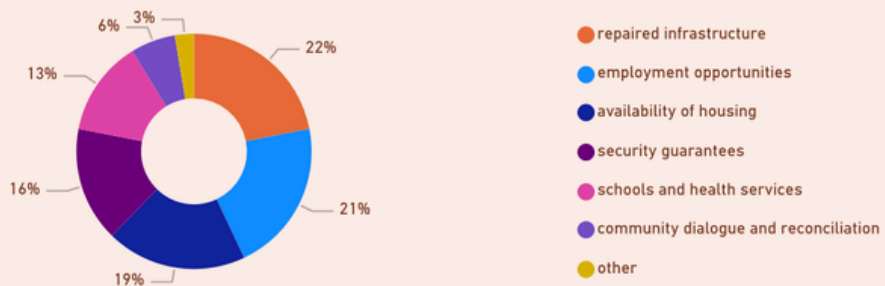


### Type of support for future recovery



*\*Other includes: measures for veterans reintegration and their families, with efforts to reduce stigma; social cohesion initiatives to foster understanding and positive relations among locals, returning residents, veterans, and IDPs.*

### What could encourage people to return?



*\*Other includes: drinking water access and delivery; state social housing; adequate wages comparable to earnings abroad.*



© Євгеній Хаустов/Координаційний гуманітарний центр,  
Донецька область, 2026,

Ознайомтеся з повним аналізом звіту та скористайтеся інтерактивними панелями даних, відсканувавши QR-код нижче або відвідавши [www.nonviolentpeaceforce.org/community-preparedness/](http://www.nonviolentpeaceforce.org/community-preparedness/)



## КОНТАКТИ

**МАРТА ГІЛБЕРГ**  
КООРДИНАТОРКА З РОЗВИТКУ ПРОГРАМ  
MGILLBERG@NONVIOLENTPEACEFORCE.ORG

**ЙОАХІМ КЛАЙНМАНН**  
КЕРІВНИК ПРОГРАМ  
JKLEINMANN@NONVIOLENTPEACEFORCE.ORG

[www.nonviolentpeaceforce.org](http://www.nonviolentpeaceforce.org) 

NONVIOLENT PEACEFORCE  
БЕРЕЗЕНЬ 2026 | ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ ГРОМАД